

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов
« 01 » вересня 2016 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛЮДИНА І СВІТ**

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136654
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2313

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 16 р.

Київ – 2016 рік

Робоча програма з дисципліни «Людина і світ» для студентів галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право.

Розробник: Рябоконт Ю.С., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства

Протокол від «29» серпня 2016 року № 1

Голова циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства (Н.К.Бурдіна)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
<p>Загальна кількість годин – 34</p> <p>Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5</p>	<p>Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: "молодший спеціаліст"</p>	<p>Загальноосвітня Рік підготовки: 1</p> <p>Семестр: 1</p> <p>Аудиторні заняття: 25 год., з них: Лекції (теоретична підготовка): 22 год. Семінарські заняття: 3 год.</p> <p>Самостійна робота: 9 год.</p> <p>Вид контролю: <u>залік</u></p>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає у формуванні у молодих громадян України поваги до прав людини, здатності реалізувати свої права і свободи, поважаючи при цьому права і свободи інших громадян, а також діяти у відповідності до власних переконань і цінностей на принципах плюралізму і демократії.

Виходячи з мети, **завданнями курсу** є набуття студентами узагальнених знань про процеси та явища суспільного буття, про філософські, культурні, політико-правові та соціально-економічні основи життя демократичного суспільства. Вивчення курсу сприятиме соціалізації студентської молоді та активному включенню її в суспільне життя, виховуватиме в студентів такі громадянські риси як правова відповідальність, толерантність, ініціативність, громадянська активність, національна самосвідомість.

В результаті вивчення дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- здатність називати та аналізувати форми і способи життя і реалізації потреб і інтересів особистості в політичному, правовому, економічному, соціальному та культурному просторі демократичної держави взагалі, та української зокрема;
- готовність до участі в соціально-політичному житті суспільства і практичного застосування знань;
- готовність розкривати, характеризувати норми, установки, цінності й якості, притаманні громадяниніві демократичного суспільства та дотримуватися їх;
- здатність орієнтуватися в постійно мінливих соціальних умовах та ефективно взаємодіяти з навколишнім середовищем, готовність розкривати та пояснювати закономірності розвитку суспільства;
- здатність розв'язувати основні життєві проблеми, пов'язані з рольовою поведінкою;
- здатність до економічної та господарської діяльності, підприємливості, ініціативності, активність молоді людини в будь-якій сфері життя;
- готовність і здатність до ведення діалогу культур, що припускає знання власної культури та загальні тенденції розвитку світової культури.

3. Програма навчальної дисципліни

Лекція 1. Людина. Особистість. Громадянин. Соціалізація особистості (2 год.)

Поняття людини як біосоціальної істоти. Індивідуальність як феномен людини. Людина. Індивід. Особа. Особистість. Персона. Громадянин. Сутність людини. Буття людини. Індивід і індивідуальність.

Соціальний статус особистості. Соціальний статус. Соціальні ролі особистості. Соціалізація особистості. Хто вчить нас "грати за правилами". Соціальна адаптація. Поняття «соціалізація». Гендерна соціалізація особистості. Сім'я. Родинна соціалізація. Школа. Однолітки.

Молодіжна культура. Поняття субкультури. Молодіжна субкультура. Молодь у сучасному суспільстві. Громадянське повноліття. Освіта і професійна підготовка. Початок трудової діяльності.

Лекція 2. Стереотипи та упередження. Конфлікти (2 год.)

Стереотипи та їх роль у житті людини і суспільства. Дискримінація. Упередження. Толерантність. Гендерні стереотипи. Ксенофобія. Расизм.

Поняття «конфлікт». Типи конфліктів. Зародження конфліктів та шляхи їх подолання. Міжнародні конфлікти.

Поняття солідарності та конкурентності як необхідних умов соціального прогресу.

Лекція 3. Соціальна мобільність (2 год.)

Поняття соціальної мобільності. Спілкування та співпраця як перспектива розвитку соціуму. Поняття комунікації та комунікативності.

Участь у житті суспільства. Соціальна структура і соціальні відносини. Соціальна диференціація. Класи чи страти. Соціальна мобільність. "Соціальні ліфти".

Сім'я в сучасному суспільстві.

Тенденції в розвитку соціальних відносин. Люмпени і маргінали. Зміни соціальних відносин у нашому суспільстві.

Лекція 4. Права, свободи та відповідальність (2 год.)

Еволюція уявлень про права людини в історії людства. Покоління прав людини. Право в системі соціальних норм. Мораль і право. Система права. Моральні орієнтири діяльності. Духовний регулятор життя. Ідеали, цінності, категорії моралі. Моральна оцінка. Становлення морального в людині. Права та відповідальність людини і громадянина. Відповідальність держави перед людиною. Фундаментальні права і свободи людини. Громадянські і політичні права. Економічні, соціальні та культурні права. Міжнародні механізми захисту прав людини.

Свобода в діяльності людини. Свобода і відповідальність. Вільне суспільство. Міжнародні документи про права людини.

Семінар 1. Особистість у суспільстві (2 год.)

Лекція 5. Політика в житті суспільства (2 год.)

Політика як суспільне явище. Політична система: сутність, структура, функції. Типи політичних систем. Політична система України. Політичні партії.

Політична культура. Політична соціалізація. Політична еліта та політичне лідерство. Політична система і її роль у житті суспільства. Політичне життя як система.

Держава - головний інститут політичної системи. Роль політичних партій в політичній системі. Політичні норми. Культурно-ідеологічний і комунікативний елементи політичної системи. Політичні режими і типи політичних систем.

Лекція 6. Політичні процеси

Сутність і структура, політичного процесу, типологія політичного процесу та політ. процеси в політологічній літературі класифіковані по різних підставах; політична діяльність і політична поведінка і основні види політичних процесів.

Лекція 7. Громадянське суспільство. Демократія (2 год.)

Поняття громадянського суспільства. Поняття громади. Територіальне громадське та місцеве самоврядування. Громадянське суспільство в Україні.

Поняття і функції громадської думки. Громадська думка як інститут громадянського суспільства.

Поняття демократії. Ідеали та цінності демократії. Демократія як політичний режим. Принципи демократії. Форми демократії.

Політична діяльність та участь громадян в управлінні суспільством. Вибори як інструмент демократії. Типи виборчих систем. Виборча система в Україні. Абсентеїзм. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Правова держава і громадянське суспільство. Ознаки правової держави. Місцеве самоврядування. Політичний плюралізм. Парламентаризм.

Сучасне політичне життя України.

Лекція 8. Засоби масової інформації (2 год.)

Види та функції засобів масової інформації. ЗМІ як засіб формування громадської думки. Свобода слова та цензура.

Інформаційний простір в Україні. Соціальна відповідальність преси. Засоби масової комунікації. Функції масової комунікації. Телебачення і культура.

Лекція 9. Нація (2 год.)

Поняття нації. Нація етнічна та нація політична. Світовий досвід націогенезу. Нація і націоналізм. Формування політичної нації в Україні. Про нації і міжнаціональні відносини.

Етнічні спільності. Національна самосвідомість. Розвиток міжнаціональних відносин у сучасному світі.

Націоналізм. Міжнаціональні конфлікти і шляхи їхнього подолання. Національна політика.

Шлях до духовної особистості. Самобутність менталітету українця. Соціальне мислення.

Лекція 10. Полікультурність (2 год.)

Поняття полікультурності як добросусідства культур. Міжнаціональні

відносини, міжнаціональні конфлікти та шляхи їх розв'язання.

Різноманіття релігії. Роль релігії в сучасному світі. Віротерпимість. Міжконфесійні стосунки та їх вплив на життя в полікультурному суспільстві.

Самобутність та рівноцінність різних культур. Духовна культура. Традиції і новаторство в культурі. Культури в культурі. Діалог культур. Проблеми сучасної вітчизняної культури.

Лекція 11. Україна і світ (2 год.)

Геополітичне становище сучасної України. Місце України в інтеграційних процесах в Європі та у світі. Стратегічне партнерство. Україна в світовій економіці.

Міграційні процеси в Україні та світі. Хвилі міграції. Становище мігрантів в Україні.

Внесок українців у світову науку і культуру. Роль української діаспори у процесі суспільного розвитку України та світу. Різноманіття сучасного світу.

Причини різноманіття форм громадського життя. Традиційне суспільство. Індустріальне суспільство. Межі росту. Постіндустріальна цивілізація.

Україна на шляху до змін. Куди ведуть реформи. Цілісність і суперечливість сучасного світу. Глобалізація світового господарства. До чого веде глобалізація. Глобальні проблеми сучасності. Екологічна криза. Проблеми війни і миру в сучасних умовах. Проблеми "північ-південь".

Семінар 2. Проблеми сучасного суспільства (2 год.)

Навчально-методична карта дисципліни «Людина і світ»

Разом: 31 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 7 год.

Лекції	1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11		
Дати														
Теми лекцій	Людина. Особистість. Громадянин. Соціалізація особистості (2 год.)	Стереотипи та упередження. Конфлікти (2 год.)	Соціальна мобільність (2 год.)	Права, свободи та відповідальність (2 год.)		Політика в житті суспільства(2 год.)	Політичні процеси (2 год.)	Громадянське суспільство. Демократія (2 год.)	Засоби масової інформації (2 год.)	Нація (2год.)	Полікультурність (2 год.)	Україна і світ (2 год.)		
Теми семінарських занять					Особистість у суспільстві								Підсумкова контрольна робота	Проблеми сучасного суспільства
Самостійна робота			Табл. 7											
Підсумковий контроль			Залік											

5. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
1	Людина. Особистість. Громадянин. Соціалізація особистості	2	2	2			
2	Стереотипи та упередження. Конфлікти	2	2	2			
3	Соціальна мобільність	4	2	2		2	
4	Права, свободи та відповідальність	4	4	2	2		
5	Політика в житті суспільства	2	2	2			
6	Політичні процеси	4	2	2		2	
7	Громадянське суспільство. Демократія	2	2	2			
8	Засоби масової інформації	2	2	2			
9	Нація	4	2	2		2	
10	Полікультурність	2	2	2			
11	Україна і світ	6	3	2	1	3	
	Всього	34	25	22	3	9	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особистість у суспільстві	2год.
2	Стереотипи та упередження	2год
3	Проблеми сучасного суспільства	1год або 2год

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна мобільність	2
2	Стереотипи та упередження. Конфлікти	2
3	Політичні процеси	2
4	Нація	2
5	Україна і світ	2
	Разом	10 год.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: робота з контурними картами.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Людина і світ» оцінюються за дванадцятибальною системою, в основу якої покладено принцип оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Критерії оцінювання знань з предметів загальноосвітньої підготовки за дванадцятибальною шкалою

Початковий рівень навчальних досягнень

1 бал - студент може відтворити 2-3 події, дати, історичні постаті; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більш ніж 20% від загальної кількості тестів.

2 бали - студент може усно відтворити кілька історичних термінів, явищ; повинен вибрати вірний варіант відповіді (на рівні "так – ні"; частково визначає хронологічну послідовність подій; може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними; виконує 20% від загальної кількості тестів.

3 бали - студент може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з історичними джерелами, слабо орієнтується в хронології подій; має лише загальне уявлення про історичну карту; відсутні сформовані уміння і навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.

Середній рівень навчальних досягнень

4 бали - студент має початковий рівень знань; описує історичні події без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити логіку та хронологію подій, слабо орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником, картою, історичними документами; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45% від загальної кількості тестів.

5 балів - студент знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює історичні поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді карту, схему; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 55% від загальної кількості тестів.

6 балів - студент самостійно дає більшість визначень, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати історичні події та явища і робить певні висновки; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, володіє хронологією подій; користується додатковими джерелами (хрестоматія, карта, журнально-газетні публікації, комп'ютерні програми, Інтернет); виконує 65% від загальної кількості тестів.

Достатній рівень навчальних досягнень

7 балів - студент правильно відтворює логіку історичних подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність історичних постатей, наводить власні приклади на підтвердження висловленої думки; самостійно викладає матеріал теми, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно

користується додатковими джерелами історичної інформації; правильно використовує історичну термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75% від загальної кількості тестів.

8 балів - студент має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку; синхронізує історичні події; досконало володіє історичною та політичною картою; формулює і чітко аргументує власну думку; здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацьовувати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80% від загальної кількості тестів.

9 балів - студент вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує історичні явища; знання може застосовувати у змінених, нестандартних ситуаціях; висловлює стандартну аргументацію при оцінці історико-політичних явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультації з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85% від загальної кількості тестів.

Високий рівень навчальних досягнень

10 балів - студент має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, лідерів; може визначити тенденції та протиріччя історичних процесів; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно складає таблиці та схеми; вирішує творчі завдання; вільно орієнтується у нестандартних ситуаціях, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативу; виконує 95% від загальної кількості тестів.

11 балів - студент здатен до самостійного вивчення матеріалу; вміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень в практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний підготувати за підтримки викладача виступ на студентську наукову конференцію; самостійно знаходить інформацію (наукова історична література, мас-медіа, Інтернет, мультимедійні програми тощо); вільно оперує термінологією; вирішує проблемно-історичні завдання; виконує 100% від загальної кількості тестів.

12 балів - студент має системні знання, вміє їх самостійно набувати, представляє власні неординарні судження щодо історичних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу історичних явищ; самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; активно використовує знання в практичній діяльності.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 12-бальною системою, а при виставленні оцінки в залікову відомість, переводяться в 100-бальну

Таблиця переведення балів:

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою
12	A	98-100
11	A	94-97
10	A	90-93

9	В	86-89
8	В	82-85
7	С	75-81
6	Д	69-74
5	Е	65-68
4	Е	60-64
3	FX	35-59
2	F	20-34
1	F	1-19

10. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Очікувані результати:

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Людина і світ» студент:

- називає та аналізує форми і способи життя і реалізації потреб і інтересів особистості в політичному, правовому, економічному, соціальному та культурному просторі демократичної держави взагалі, та української зокрема;
- бере участь у соціально-політичному житті суспільства і практичному застосуванні знань;
- розкриває, характеризує норми, установки, цінності й якості, притаманні громадянину демократичного суспільства та дотримується їх;
- орієнтується в постійно мінливих соціальних умовах та ефективно взаємодіє з навколишнім середовищем, розкриває та пояснює закономірності розвитку суспільства;
- розв'язує основні життєві проблеми, пов'язані з рольовою поведінкою;
- бере участь у економічній та господарській діяльності, проявляє підприємливість, ініціативність, активність в будь-якій сфері життя;
- веде діалог культур, знає особливості власної культури та загальні тенденції розвитку світової культури.

11.Рекомендована література

Основна

1. Людина і світ: Підр. Для 11 кл. загальноосвіт. Навч. закл.(рівень стандарту та профільний рівень)/ Н.В. Назаренко, О. В. Воронянський та ін.. – Харків: Оберіг, 2012.
2. Вілков В.Ю., Салтовський О.І. Людина і світ: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2011. - 352 с.
3. Людина і світ: Підручник / Л.В. Губерський, В.Г. Кремень, А.О. Приятельчук та ін.; Голов, ред. Л.В. Губерський. — 2-ге вид., випр. і доп. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2009, — 349 с.

4. Людина і світ: видання друге, доповнене та перероблене. Навчальний посібник (В.Ю. Вілков, В.М. Ніколаєвський, В.В. Омельченко, О.І. Салтовський) - Х.: 2007 - 385 с.

Додаткова

1. Юрій М.Ф. Людина і світ. - К.: Дакор, 2006. - 460 с.
2. Філософський словник. Людина і світ. - К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. - 264 с.
3. Балабанова Н. В. Суспільство знань та інновацій: шлях до майбутнього України. — К.: АСК, 2005. — 104 с.
4. Воронкова В. Г. Метафізичні виміри людського буття (проблеми людини на зламі тисячоліть). — Запоріжжя, 2000. — 176 с.
5. Гатальська С. Філософія культури. Підручник. — К.: Кондор, 2005. — 328 с.
6. Громадянська освіта: основи демократії: навч. посіб. /Бакка Т.В. та ін. – К.: Основа, 2010.
7. Жадько В. А. Соціально-духовні виміри світоглядної свідомості. — Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 1997. — 166 с.
8. Злобіна О. Г., Тихонович В. О. Особистість сьогодні: адаптація до суспільної нестабільності / НАН України, Ін-т соціології. — К., 1996. — 100 с.
9. Людина і світ: Підручник (Л. В. Губерський, А. О. Приятельчук, В. П. Андрущенко та ін.); За ред.: Л. В. Губерського, А. О. Приятельчука. — К.: Український центр духовної культури, 1999. — С. 412—6.
10. Людство і віра: Навч.-метод. посіб.: [У 3 т.] /Авт. — уклад.: Г. Щербін. — К.: МАУП, 2002. — Т.1. — С. 65—80.
11. Молярчук Е. Проблеми соціальної реалізації настанов релігійної моралі // Філософська думка. — 2006. — № 1.
12. Навроцький В. Колективні ментальні поняття // Філософська думка. — 2007. — № 2. — С. 3—18.
13. Науковий світогляд на зламі століть. Збірник наукових праць. — К.: АСК, 2006. — 286 с.
14. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: Онтологія людини. — К., 1995.

Інформаційні ресурси:

Бакка Т.В., Марголіна Л.В., Мелещенко Т.В. Людина і світ. 11 клас. – К.: Освіта, 2012.

<http://pidruchnyk.com.ua/456-lyudina-svt-bakka-margolna-meleschenko-11-klas.html>

http://pidru4nik.com/publ/11_klas/ljudina_i_svit/186

<http://pidruchniki.in.ua/lyudina-i-svit-11-klas-bakka-margolina/>

Назаренко Н.В., Воронянський О.В., Назаренко Г.І., Мануйлов Є.М. та ін. Людина і світ. 11 клас

<http://pidruchnyk.com.ua/478-lyudina-svt-nazarenko-vorokyanskiy-11-klas.html>

<http://pidruchniki.in.ua/lyudina-i-svit-11-klas-nazarenko-vorokyanskiy/>